

сторонам (уряду, студентам, роботодавцям, суспільству) або вдосконалення якості вищої освіти, приймаючи форму зворотної реакції для самого ВНЗ або ширшого поширення найкращих практик.

Моніторинг виконує важливу функцію повідомлення інформації про вищу освіту. За умови кваліфікованого і точного збору й аналізу інформації, її справедливої інтерпретації моніторинг може служити засобом інформування та стимулювання змін, пропонуючи можливі напрямки діяльності. Серед інших цілей моніторингу також можна відзначити заохочення конкуренції і порівнянь, розподіл ресурсів.

Найширше використовуваними методами дослідження, як показав досвід провідних ВНЗ, є: анкетування, тестування, експертне опитування роботодавців дає хороший результат при вивченні якості випускників і можливих перспектив розвитку ринку праці та попиту на ті або інші спеціальності, які пропонує ВНЗ. Використовуються і такі методи, як спостереження (включене і невключене), однак цей метод не завжди дозволяє виконати такі вимоги, як об'єктивність, валідність, порівнянність результатів.

Окрема група – методи дослідження документів (включаючи аналіз робочих програм та іншої навчальної і методичної документації), методи аналізу статистичної і демографічної інформації. Предметом вимірювань і моніторингу в освіті може бути якість абітурієнтів, освітніх програм, персоналу, ресурсів, адміністративних систем, матеріальної бази, успішності, отриманих компетенцій, результатів навчання та інше.

Використання даних з оцінювання на рівні поліпшення програм включає встановлення пріоритетів викладачів, забезпечення ресурсів для професійного росту, поліпшення допоміжних послуг для студентів, перегляд навчального плану, курсів, для розробки та удосконалень студентоцентризованих освітніх програм.

*Шарапов О. Д., к.техн.н.,
професор кафедри інформатики та системології
Степаненко О. П., д.е.н.,
доцент кафедри інформаційних систем в економіці
Дербенцев В. Д., к.е.н.,
доцент кафедри інформатики та системології
Тішков Б. О., к.е.н.,
доцент кафедри інформаційних систем в економіці*

ФІЛОСОФІЯ ЛЮДИНОЦЕНТРИЗМУ В СУЧАСНІЙ ОСВІТІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Сьогодні більшість країн Центральної та Східної Європи, в тому числі й Україна, формують політику контролю й оцінки освітньої діяльності в рамках глобальної реформи своїх систем освіти, яка базується на філософії людиноцентризму [1, 2].

Успіхи нової політики в галузі освіти пов'язані з соціально-економічними процесами, що відбуваються в суспільстві. Дійсно, відкритість, розподіл відповідальності, право на різноманітність і гармонізації пропозиції до потреб є тими принципами, які повинні бути в першу чергу впроваджені і реалізовані в політичній і економічній галузях, щоб застосовуватися потім в сфері освіти.

Як зазначила Людмила Олійник, координатор Національного офісу системи ООН-ХАБІТАТ, на засіданні Робочої групи Координаційної ради з питань розвитку громадянського суспільства, яке відбулося 9 лютого 2016 р.: «У визначенні людиною своєї ідентичності й свого місця у конкурентному середовищі величезну роль відіграє система освіти, яка покликана формувати громадянську позицію молодого покоління, його здатність усвідомлювати виклики новітньої доби й уміння дати на них адекватну відповідь» [3].

Моніторинг якості освіти може здійснюватися безпосередньо в навчальному закладі (самооцінці, внутрішній моніторинг) або через зовнішню по відношенню до освітньої установи службу, що затверджується, як правило, державними органами (зовнішній моніторинг).

Але наразі в Україні існує фундаментальне протиріччя в цій сфері: з одного боку, автономія навчальних закладів і викладацького корпусу від держави щодо визначення програм навчання значно розширюється; а з іншого боку, автономія навчальних закладів може вступати в протидію з наявним процесом оцінювання результатів їх діяльності з боку держави.

Тому важливим завданням забезпечення підвищення якості освіти є підтримка розвитку професійного та творчого потенціалу студента як інтегральної оцінки цілісності особистості в умовах застосування інноваційних стратегій (проектних і комунікативних, індивідуальних освітніх програм і тьюторінгу) у соціокультурному середовищі університету.

Філософія людиноцентризму, що відображає філософію сучасної освіти, базується на внутрішній енергоємності тих суспільних соціально-економічних утворень, які є носіями прогресивних прагнень людини. З цього погляду інформаційна економіка, на фундаментальних принципах якої побудоване сучасне суспільство, — це не просто суспільно-господарська діяльність, орієнтована на прибуток; її метою є, насамперед, виробництво матеріальних благ завдяки інноваційній активності людини, якомога повнішому розкриттю її творчого й професійного потенціалу, що реалізується на макрорівні через вибір напряму господарського розвитку в рамках глобальних процесів, що визначається здатністю творчої енергії суспільства створювати нові матеріальні та інформаційні ресурси і якісним трансформаціям своєї структури в результаті еволюційного взаємодії її складових: техносфери, антропосфери і соціосфери; на мікрорівні — через створення суб'єктами підприємництва таких механізмів господарювання, які спрямовані на отримання господарської енергії зовнішнього середовища й трансформацію її в інноваційні форми суспільно-господарської діяльності та створення нових робочих місць [4].

За таких умов підвищення ефективності сучасної вищої освіти має ґрунтуватись на адекватно сформованій інноваційно-освітній парадигмі, яка забезпечує спільність ідей, форм, методів, проектних технологій і міждисциплінарних зв'язків; побудову єдиного інформаційно-освітнього простору; розроблення моделей і механізмів вдосконалення освітньої системи на основі філософії студентоцентризму; трансформацію методів прогнозування і проектування результативності навчального процесу на базі принципів соціокультурної конвергенції; інтернаціоналізації та націоналізації вищої школи.

Отже, ефективність вищої освіти в умовах інформаційної економіки є стратегічним напрямом інноваційної політики переважної більшості країн світу, в тому числі й України. Тому потрібні скоординовані зусилля й послідовні дії щодо розбудови громадянського суспільства на засадах людиноцентризму в усіх галузях людської діяльності, зокрема в освітній сфері, що сприятиме якомога повнішому розкриттю творчого й професійного потенціалу талановитої й по-сучасному освіченої молоді.

Література

1. EU activities in the field of higher education [Електронний ресурс] — Режим доступу: http://ec.europa.eu/education/policy/higher-education/index_en.htm.
2. Духовність і культура суспільства визначаються розвитком освіти // Edukacja w społeczeństwach wielokulturowych / red. Wasył Kremeń, Tadeusz Lewowicki, Jerzy Nikitorowicz, Swietłana Sysojewa. — Warszawa : Wyższa Szkoła Pedagogiczna ZNP, Uniwersytet w Białymstoku, 2012. — С. 45–56.
3. План виконання першочергових заходів щодо реалізації Стратегії державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://civilrada.in.ua/?cat=57>.
4. *Шарапов О. Д.* Нова парадигма освіти в інтелектуальній економіці / О. Д. Шарапов, О. П. Степаненко // Моделювання та інформаційні системи в економіці. — 2012. — Вип. 87. — С. 17–33.

*Шатілова О.В., к.е.н.,
доцент кафедри менеджменту*

ІНФОРМАТИЗАЦІЯ ОСВІТИ ЯК ПРІОРИТЕТНИЙ НАПРЯМ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ

Сучасний етап розвитку суспільства ставить перед вітчизняною системою освіти цілу низку принципово нових проблем, серед яких особливо слід відмітити необхідність підвищення якості освіти, в контексті її інтеграції в світовий науково-освітній простір, створення оптимальних в економічному сенсі систем та посилення зв'язків між різними рівнями освіти. Особливу увагу при цьому слід приділяти інноваційній складовій освіти.

Інноваційна освіта спрямована не на передачу знань, які стрімко застарівають, а на оволодіння базовими компетенціями, які дозволяють набувати знання самостійно, відповідно до потреби. Інноваційна освіта передбачає навчання в процесі створення нових знань за рахунок інтеграції фундаментальної науки, безпосередньо навчального процесу та виробництва. Відповідно до цього у вищому навчальному закладі (ВНЗ) має бути сформоване інноваційне освітнє середовище та зміна ролей «викладач - студент». Викладач в інноваційній освіті має виступати у ролі наставника, консультанта, головною задачею якого є навчання студента наступному: сприяння формування у студента алгоритмічного мислення; самостійного ціле встановлення та вибору ефективних